

Nr 181

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag angående visst lotteriförfarande i samband med återbetalning av överskjutande preliminär skatt; given Stockholms slott den 17 oktober 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

Såsom ett försök att uppnå en utjämning över kalenderåret av in- och utbetalningarna av skattemedel anordnades förra året i samband med återbetalningen av överskjutande preliminär skatt ett lotteri för sådana återbetalningsberättigade som lät den överskjutande skatten inestå till i maj 1957. I propositionen föreslås att ett liknande lotteri anordnas vid skatteåterbetalningen innevarande år.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 17 oktober 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, ELIASSON, SKOGLUND, HANSSON, EDENMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om *överskytning av utbetalningarna av överskjutande preliminär skatt på grund av 1957 års taxering till våren 1958* samt anför.

Inledning

I proposition nr 189 förelades 1956 års riksdag förslag angående ett särskilt lotteriförfarande i samband med återbetalningen på hösten 1956 av överskjutande preliminär skatt. Förslaget innebar att sådana skattskyldiga, vilka hade att återfå överskjutande preliminär skatt, skulle beredas tillfälle att — i stället för att omedelbart lyfta skattebeloppet — förvärva för ändamålet särskilt utfärdade skattepremieobligationer. Efter verkställd vinstutlottning skulle obligationerna inlösas med början i maj 1957. Beträffande den närmare motiveringen för förslaget torde jag få hänvisa till den i nämnda proposition lämnade redogörelsen. Jag vill här endast erinra om att syftet med utgivandet av skattepremieobligationer var att få till stånd en utjämning i fråga om fördelningen över kalenderåret av statens inkomster och utgifter. Det underströks att den ojämnhet som i detta hänseende kunnat konstateras under senare år till en väsentlig del berodde på de med källskattesystemet förknippade utbetalningarna av överskjutande preliminär skatt under de sista månaderna av kalenderåret och på uppbörderna av kvarstående skatt under mars och maj månader.

På hemställan av statsutskottet i utlåtande nr 180 biföll riksdagen propositionen (rskr 360/1956).

1956 års beslut om utgivandet av skattepremieobligationer var begränsat att avse skatteåterbetalningen efter 1956 års taxering. Beslutet hade sålunda närmast karaktären av ett försök och det angavs uttryckligen att frågan om en eventuell upprepning finge upptagas till särskild prövning. Jag ber nu att få anmäla denna fråga.

Gällande bestämmelser om återbetalning av överskjutande preliminär skatt m. m.

Bestämmelser

I 68 § 1 mom. uppbördsförordningen stadgas att om erlagd preliminär skatt överstiger motsvarande slutliga skatt skall länsstyrelsen *skyndsamt* ombesörja att det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige utan kostnad för denne. Restitution av belopp, understigande fem kronor, skall dock icke ske, en regel, som korresponderar mot föreskriften i 28 § första stycket uppbördsförordningen att kvarstående skatt, som icke uppgår till fem kronor, icke skall erläggas.

Finner Kungl. Maj:t att återbetalningen av preliminär skatt bör verkställas av annan än länsstyrelse må Kungl. Maj:t enligt 68 § 1 mom. fjärde stycket uppbördsförordningen förordna därom.

Om återbetalning av överskjutande preliminär skatt stadgas vidare i uppbördsförordningen att kvittning mot restförd skatt och restavgift skall äga rum (68 § 4 mom. 1 st.) och att sådan preliminär skatt kan innehållas i avvaktan på påförande av tillkommande skatt som avser samma år som den preliminära (68 § 4 mom. 2 st.).

Under vissa förutsättningar äger skattskyldig erhålla ränta efter 4 procent å överskjutande preliminär skatt som återbetalas (69 § 1 mom.).

Med stöd av det i uppbördsförordningen givna bemyndigandet att uppdraga bestyret med återbetalning av överskjutande preliminär skatt åt annan än länsstyrelse har genom föreskrifter i kungörelsen den 16 oktober 1953 (nr 628) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen den 5 juni 1953 huvudparten av denna arbetsuppgift ålagts de lokala skattemyndigheterna. Enligt 44 § 1 mom. kungörelsen skall det belopp av överskjutande preliminär skatt, som ej tas i anspråk för kvittning eller avkortas eller innehålls, återbetalas genom ett vid debetsedeln fogat återbetalningskort, å vilket beloppet av den lokala skattemyndigheten anges genom checkprotektion. Skattskyldig äger att mot överlämnande av kvitterat återbetalningskort senast den 31 januari året efter taxeringsåret å fast postanstalt inom riket utfå det å kortet angivna beloppet.

Uppgifter rörande det sammanlagda beloppet av överskjutande skatt

Först i början av december, sedan debiteringsarbetet avslutats, kan exakta uppgifter om den överskjutande preliminära skattens storlek för innevarande år erhållas. Åren 1955 och 1956 uppgick beloppet av sådan skatt till resp. 667 och 568 milj. kronor. Vad som på nuvarande stadium av debiteringsarbetet kunnat inhämtas hos vissa lokala skattemyndigheter tyder på att beloppet innevarande år torde komma att bli av ungefär samma storlek som 1956. Även i övrigt torde tillräcklig ledning för de överväganden som här kommer i fråga kunna erhållas från vad som är känt om återbetalningarna under 1955 och 1956.

Huvudparten av återbetalningarna sker genom de vid debetsedlarna fogade återbetalningskortet. Av den överskjutande skatten på grund av 1956 års taxering återbetalades på detta sätt i runt tal 442 milj. kronor, medan länsstyrelserna ombesörjde återbetalningen av 126 milj. kronor.

I prop. nr 189/1956 redovisades vissa undersökningar angående sammansättningen av det belopp som återbetalades på grund av 1955 års taxering. Av undersökningarna framgick bl. a. att en uppdelning av återbetalningsposterna efter de olika beloppens storlek utvisade en betydande övervikt för de mindre beloppen. Medelbeloppet utgjorde ca 240 kronor.

Största delen av återbetalningskortet inlöses regelmässigt i december månad såsom framgår av följande uppställning avseende utbetalningen av överskjutande skatt på grund av 1956 års taxering.

	Antal återbetalade poster	Återbetalat belopp
<i>1956</i>		
November	175 239	37 737 250: 08
December	1 721 147	363 962 972: 06
<i>1957</i>		
Januari	192 382	39 916 017: 07
Februari	1 553	335 322: —
	2 090 321	441 951 561: 21

Även huvudparten av de utbetalningar som ankommer på länsstyrelserna brukar regelmässigt verkställas under december.

Erfarenheter av 1956 års skattelotteri

Lotteriet anordnades i form av ett kortfristigt premieobligationslån med endast en dragning. Särskilda skattepremieobligationer å 100 kronor trycktes till ett antal av 2 milj., motsvarande alltså 200 milj. kronor. Distributionen av obligationerna omhänderhades av riksbanken och försäljningen av postverket.

Vid utkvitteringen av den överskjutande skatten kunde den återbetalningsberättigade välja mellan att utfå beloppet kontant eller att köpa obligationer för hela eller en del av skattebeloppet. Belopp som översköt helt hundratal kronor erhöles kontant, men den återbetalningsberättigade kunde också genom fyllnadsbetalning förvärva ytterligare en obligation. Liknande möjlighet hade den vars överskjutande skatt inte uppgick till 100 kronor.

Försäljningen av obligationer pågick till den 31 januari 1957 d. v. s. så länge återbetalningskortet ägde giltighet.

Ett meddelande om möjligheten att inköpa skattepremieobligationer medföljde debetsedeln å slutlig skatt. I viss utsträckning gjordes också genom riksgäldskontorets försorg annan reklam för lånet.

På fullmäktige i riksgäldskontoret ankom att handha administrationen, bestämma vinstplan, anordna vinstutlottningen, verkställa inlösen av obligationer och vinster m. m.

I fråga om vinstplanen hade i den av riksdagen antagna propositionen uttalats att åtminstone någon vinst borde utgå med ett högt belopp, t. ex. 300 000 kronor. Vidare borde vinstplanen upprättas efter den principen att 3 milj. kronor per milj. obligationer skulle täcka vinstbeloppen och de på lotteriet belöpande administrationskostnaderna. Vid större anslutning skulle möjlighet finnas att komplettera vinstplanen enligt den angivna principen. För lotteriet anvisades ett förslagsanslag om 9 milj. kronor å tilläggsstat I under sjunde huvudtiteln. Därest för postverket uppkom särskilda kostnader skulle dessa dock få utgå från det under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörden.

Av de utfärdade obligationerna såldes ca 685 000. Av dragningstekniska skäl måste emellertid dragning ske på 1 050 000 obligationer, varvid staten deltog i vinstutlottningen för de osålda obligationerna.

Den slutligt fastställda vinstplanen upptog 8 585 vinster å sammanlagt 2,9 miljoner kronor motsvarande 2,76 procent av det i dragningen deltagande obligationsbeloppet. Högsta vinsten var å 300 000 kronor.

På grundval av nu föreliggande erfarenheter har under hand från riksgäldskontoret uttalats att, därest förfarandet med vinstutlottning upprepades, lånebeloppet borde vara fixerat till i första hand 100 milj. kronor med rätt för fullmäktige i riksgäldskontoret att i mån av efterfrågan utöka detta med ett eller flera tilläggsbelopp på förslagsvis 10 milj. kronor. Vidare borde vinstplanen för grundlånet vara från början fastställd. I den mån lånet behövde utökas skulle den ursprungliga vinstplanen utökas med ett motsvarande, likaledes på förhand bestämt antal vinster avseende tilläggsbeloppen. Vid distributionen av obligationerna borde tillses att obligationer av ett tilläggsbelopp inte försålles förrän tidigare distribuerade obligationer i görligaste mån omfördelats mellan försäljningsställena och försålts. Härigenom skulle kunna undvikas att större »luckor» av osålda obligationer uppkom. Staten skulle visserligen liksom föregående år deltaga i vinstutlottningen för osålda delar av utbudna obligationer, men omfattningen av detta deltagande skulle på detta sätt kunna väsentligt inskränkas.

Departementschefen

Såsom jag framhöll i propositionen nr 189 till 1956 års riksdag leder de nu gällande reglerna för återbetalning av överskjutande skatt och uppbörd av kvarstående skatt till att de säsongmässiga svängningarna mellan utgifts- och inkomstöverskott på statsbudgeten blir väsentligt större än de vid en utjämning av nämnda betalningar över budgetåret skulle behöva vara. Till

en betydande del — 500 à 600 milj. kronor — sammanhänger utgiftsöverskottet under hösthalvåret med utbetalningarna av överskjutande skatt under årets sista månader.

Det föregående år prövade systemet med skattepremieobligationer var ett försök att genom frivillig medverkan av de återbetalningsberättigade förlägga utbetalningen av överskjutande preliminär skatt till vårhalvåret eller sålunda till den del av året, då uppbörderna av kvarstående skatt äger rum. — Att lotteriet vann en relativt liten anslutning, sammanlagt såldes skattepremieobligationer för ca 68,5 miljoner kronor, torde i första hand ha berott på att förfarandet var nytt och oprövat. Utgångsläget är i år ett annat. Förfarandet har tillvunnit sig en vidsträckt publicitet och blivit känt bland allmänheten. Ett motsvarande lotteri vid skatteåterbetalningen efter 1957 års taxering kan därför antas vinna större anslutning än föregående år och innebär närmast ett fullföljande av det försök, som då gjordes.

Under hänvisning härtill vill jag förorda att även innevarande år anordnas ett vinstutlottningsförfarande i samband med återbetalningen av överskjutande preliminär skatt. I huvudsak bör lotteriet anordnas på samma sätt som föregående år. Följande ändringar bör dock företagas.

Med hänsyn till det ändrade ränteläget torde man få utgå från att 3,6 miljoner kronor per miljon obligationer skall täcka vinstbeloppen samt de å lotteriet belöpande administrationskostnaderna. Efter dragning i april månad bör utbetalningen av vinster och inlösen av obligationer ta sin början å tid som fullmäktige i riksgäldskontoret bestämmer, dock senast den 10 maj 1958. Åt fullmäktige torde vidare höra överlämnas att fastställa grundlånebelopp och, i förekommande fall, tillägglånebelopp för skattepremieobligationerna samt att inom ramen för nämnda relationstal bestämma vinstplannens närmare utseende.

För lotteriet bör under sjunde huvudtiteln anvisas ett förslagsanslag om 7,2 milj. kronor, motsvarande kostnaderna för ett lotteri å 2 milj. obligationer. De särskilda kostnader, som kan uppkomma för postverket, torde liksom i fjol få utgå från det under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörderna.

Departementschefens hemställan

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta att genom fullmäktiges i riksgäldskontoret försorg skall utfärdas skattepremieobligationer och anordnas vinstutlottning i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag nu förordat; samt

b) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1957/58 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å

7 200 000 kronor till *Anordnande av vinstutlottning m. m. i samband med återbetalningen av överskjutande preliminär skatt.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Sanell